

דיני ממונות בשלשה

פרק ראשון סנהדרין

ו.

עין משפט נר מצוה

גברא אנברא. רבי אבהו אדשמואל שמואל סבר פליגי רבנן עליה דרבנן שמעון בן גמליאל: דן אס דיין. זמנומחה ליכא למימר מדקתני סיפא אס היה מומחה לז"ל: דן אס דיין. יחדי משמע: ומשלס מצינו. צפיקין דלקמן (דף ג.) מוקי לה שגשא ונתן צד.

וכי תימא פליגי רבנן עליה דרשב"ג. והאמר רבי אבהו שנים שדרנו לדברי הכל אין דיניהם דין גברא אנברא קא רמית גופא א"ר אבהו שנים שדרנו דיני ממונות לדברי הכל אין דיניהם דין איתבייה רבי אבא לרבי אבהו דין א"ר איתבייה את החייב וחייב את הזכאי טימא את הטהור מיהר את הטמא מה שעשה עשוי ומשלם מביתו הכא במאי עסקינן דקיבלוהו עליהו אי הכי אמאי תורה א"ל רב ספרא לרבי אבא דמעה במאי אילימא דמעה בדבר משנה (ו) והאמר רב ששת א"ר (אמי) דמעה בדבר משנה חוור אלא דמעה בשיקול הדעת היכי דמי בשיקול הדעת אמר רב פפא כגון תרי תנאי ותרי אמוראי דפליגי אהדדי ולא איתמר הלכתא דא רב ולא כמר וסוגיין דעלמא אליבא דחד מינייהו ואזל איהו ועבר כאיך היינו שיקול הדעת לימא כתנאי ביצוע בשלשה דברי ר"מ וחכ"א (י) פשרה ביחיד סברוה לכ"ע מקשינן פשרה לדין מאי לאו בהא קמפילגי דמר סבר דין בשלשה ומר סבר דין בשנים לא דכ"ע דין בשלשה והכא בהא קמפילגי דמר סבר מקשינן פשרה לדין לימא תלתא תנאי בפשרה דמר סבר בשלשה ומר סבר בשנים ומר סבר ביחיד אמר רב אחא בריה דרב איקא ואיתרביא רבי יימר בר שלמיא מאן דאמר תרי אפילו חד נמי והאי דקאמר תרי כי היכי דליהו עליה סהדי אמר רב אשי ש"מ פשרה אינה צריכה קנין דאי סלקא דעתך צריכה קנין לכו"ד צריכה תלתא ל"ל תסוגי בתרי ולקיני מיניה והלכתא פשרה צריכה קנין תנו רבנן כ"שם שהדין בשלשה כך ביצוע בשלשה נגמר

למידעש צינע דאיתקש שלום למשפט דאס כן הוה מנזיה לנצנע דשלוש נמי מנזיה הוה: **לא רב"ע בו.** מימיה דלא קאמר לשמואל ודאי מנאי הוה לרבי אבהו מי לימא מנאי היא דכי האי גונא אורחא דהש"ס בכל דוכתא: **תיסוגי בתרי ולקיני מיניה.** אע"ג דמפרש צירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי צריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו שהיו רגילין שלשה לעשות לא עשו ולא כלום ובעלי דינין יכולין לחזור בהן: **והלכתא פשרה צריכה קנין.** והא דלא סגי בתרי משום דהוה כמו קנין בטעות ללא צדקה שפיר: **צריכה קנין.** אס נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקונין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן לשלם הן למחול אין לדקדק מכאן דבעלמא מחילה צריכה קנין דמה שצריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוה קנין הוה כמו מחילה בטעות שלא היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשתא דאיכא קנין הוה כמו קנין בטעות מיהו אלימא מילתא טפי בקנין מצלה קנין ואפילו אס נפרש שהקנין הוה לאחר הפשרה אכתי אין ראייה מכאן דמני למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל להאי דמחיל אין צריך קנין ומיהו בהלכות גדולות פירש בהלכות דנין דצריך קנין על המחילה אף על פי שעושין הקנין אחר הפשרה ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שמהא צריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שידוע מה מוחל דומה למחילה בטעות לפי שמוחל על פי עצתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך צריך לאלם הדבר ע"י קנין וגרחה להביא ראייה דמחילה אינה צריכה קנין מהא דאמר דפרק המקבל (ב"מ דף ק"ג. וס) גבי שכיר המהכו אלל תמונוי אלל שולחני אינו עובר עליו ופליגי התם רב ששת אמר אינו חוזר עליו (רצ"ב) אמר חוזר דמשמע דלא קנין איירי דאי בקנין מאי טעמא דמאן דאמר חוזר אבל בלא קנין פליגי דמר סבר כשהמחהו לא לגמרי פטור דבעל הבית שאלו יאמר וימר סבר לגמרי פטור אלמא מחילה לא צריכה קנין ועוד ראייה דברי דפ"ק דקדושין (דף טו.) עבד עבד פשרה קונה עצמו בחדש למנה לי שטרלא דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל איירי דאי בקנין מאי טעמא דעבד עבדי גופו קניו אכתי תקשה לן שטרלא למ"ל יפקיחו לשמואל דאמר המפקיר עבדו יאל לחירות ואין צריך גט שחרור אללא על כרחך לא פריך אללא מלשון הכתוב בשטר כלומר למנה לי שטר אותו לשון עצמו שכותב בשטר הרי את לעצמך יאמר לו בעל פה עוד ראייה מהא דמנן בסוף הנושא (מבוצות דף קד.) שאס שהתה כ"ה שנים ולא תצעה כתובתה מסתמא מחלה ובלא קנין איירי דמכוחה מעובדא דחמתיה דרבי חייל ומטענו חטין והודה לו בשעוריים דפטור אף משעוריים דמודה הוה בהו אין ראייה דהתם על כרחך לאו משום דאמרינן מדללא תבע להו סתמא אחליניהו הוה פטור אללא היינו טעמא מדללא תבע שעוריים מודה הוה דלא מייחייב ליה שעוריים מדפריך עלה בסוף המניח (ב"ק דף ק"ד. וס) מהא דמנן הוה הנזקין שנים כו' הנזק אומר גדול הזיק את הגדול ומזיק אומר לא כי אללא קטן הזיק את הגדול וגדול הזיק את הקטן ומסיק דלפילו כדאמר מוסיק לית ליה והתם אי אפשר להיות העטם כלל משום מחילה שהרי הוה עומד וזווח ומכור שנטל חלק כפשוטו דאמר ויתר (ב"ב דף ק"ג.) אין ללקדק נמי כלל מכאן חוזר דבינו יתחך צר' מרדכי שהיה רגיל

(א) לעיל ב: לקמן פ"ו; (ב) ענין מוספות בסדרות; (ג) ד"ה דן את הדין; (ד) ב"ק ק. ודף ק"ו; לקמן ג. בסדרות כח: (ה) [לקמן ג. ע"ש כמובט פד: ק.]; (ו) ז"ל רב אשי וכו' (ז) [לקמן ג.]; (ח) ז"ל צינע, ח. ומוספתא פ"א, ט) ד"ה מדלוריתא, י) ד"ה א"ל, ט) ד"ה ואל, ז"ל רבא.

הגהות הב"ב
(א) תוס' ל"ד מקשינן וכו' פשרה לדין ומכח:

מוסף רש"י
שנים שדרנו לדברי הכל אין דיניהם דין. דפליגי בפשרה דממעין ר' אבהו דבדין כוליה מודו דבעינן ג' (ועל"ב. טעה בדבר משנה חוור. שטעמו מני דבר המשנה אין דיין לנמצי וחוזר [מקום ג.]) דין לנמצי דבר המשנה של עשה כמשנה חוור, ולא אמרינן מה שעשה עשוי ושלם מצינו אללא בטועה בשיקול הדעת (כתובות פ. ק.)

מב א מיי פ"ו מהל
מסדרין הלכה ג סגמ עשין או טושי"ע ח"מ קומן כ ספיק ג: **מב ב מיי שם הלכה א**
טושי"ע פמי א: **מב ג מיי שם הלכה ב**
טושי"ע שם ספיק ג: **מב ד מיי פ"ב מהל**
מסדרין הלכה א סגמ עשין קו טושי"ע ח"מ סימן יב ספיק א: :

רבינו חננאל

ור' אבהו פליגי עליה ואמר להדיהי תלכו שנים שדרנו אין עליה מהא דתנו בכבורות פ"ד (ספ"ג) דן את הדין ויכה את החייב כו' ומשני מתבתיין דקבלוהו עליהו. ואקשינן אי הכי ישלם מיהו ואלא רב לרבה בר בר חנה אי קבלוהו עליהו לא ישלם. ומשני כגון דאמרו ליה על מנת כן קבלינן עלן דדיינת לן דין תורה: ירושלמי מה שעשה עשירי מה שטעה בשיקול הדעת וישלם מבייתו שהגיס עצמו לדין יחיד דין תורה והנען אל תהי דין יחיד שאין דין יחיד אלא א"י אמר מומחה [שכפין] דין דיני דין ר' אבהו יתיב דין לגרמיה א"ל תלמידו לא כן אלפי ר' אל תהי דין יחיד שאין דין יחיד אלא אחד. אמר לון כיון דחמין (ר') יתי יתיב דאין לגרמי ואינון אתיין כמאן שקבלונו עליהן דמי. והנן במה דברים אמורים בזמן שלא קבלם אבל קבלם עליהו דן אפילו יחיד ואסיקנא טעה בדבר משנה חוזר הדין בשיקול הדעת כגון דאשכח פלוגתא דתרי תנאי או דתרי אמוראי וסוגיא דשמעתא כדו מינייהו פי' מקשו ומפרקו אליבא דחד מינייהו ואזיל הוא ופסק דינא כאיך דלא סוגיא דשמעתא כותיה היינו טועה בשיקול הדעת ומה שעשה עשירי וישלם מבייתו: בכבורות פרק הכותב לאשתו (ה"ב) דין דרבירי אין לי בכנסך הכל מור"י שאם טעה בשיקול הדעת תורה מחזירין מה פליגי בטעות משנה ר' יוחנן אמר טעות משנה שיקול הדעת. ריש לקיש אמר טעות משנה דבר תורה היא טעות משנה היא טעות משנה היא טעות (תורה היא זקנים) תלתא תנאי פליגי בפשרה חד רשב"ג דתני פשרה בשנים. שני ר' מאיר שלישי חכמים החולקים עמו דתניא ביצוע בשלשה דברי ר"מ וחכ"א פשרה ביחיד

לפרש